

Woord dat om antwoord vraagt

Voorganger: Ds. Jurjen Zeilstra

Lezingen:

1^e schriftlezing: Exodus 24, 1-11

2^e schriftlezing: Efeziërs 4, 1-6

3^e schriftlezing: Marcus 9, 2-8

Inleiding

In het kader van het jaarthema 'Alles onderzoeken en het goede behouden' staat in de maand oktober in de Regenboogkerk 'het woord' als thema centraal. Ook dit zullen we, na 'de stilte' beproeven. Of is het andersom en is het het woord dat óns beproeft. Religieuze taal is op z'n zachtst gezegd in onze tijd problematisch. In een pluriforme samenleving is immers het betrekingskarakter verre van eenduidig. Waar gaat het over? In de bijbel verenigt Gods Woord mensen tot één volk. Zou dat nog steeds kunnen, geestelijk?

Thema: Woord dat om antwoord vraagt

Gemeente van Christus, taal functioneert pas wanneer woorden worden beantwoord. Heel fundamenteel komen we dat gegeven op het spoor in de tekst uit Exodus. Gods Woord vraagt om een antwoord van mensen. Israël zegt 'ja' tegen God. Communicatie omtrent het wezenlijke van het leven wordt in de bijbel beschreven. Onvoldoende is, denk ik, begrepen wat dit betekent. Zij zeggen 'ja' tegen de betekenis gevende taal van de religie. Misschien denkt u, ja maar zij hadden het gemakkelijk. Zij hadden immers de Heer zelf horen spreken. Maar dat is niet waar. Zij hebben Mozes gehoord. Hij las hun voor. Daar moesten ook zij het mee doen. In de Tien Woorden wordt ethiek in religieuze taal verwoord. Daar zeggen zij samen 'ja' tegen.

En natuurlijk is het waar dat er mensenwoorden voor nodig zijn, om Gods Woord verstaanbaar te verwoorden. Daar ontkomen zij, daar ontkomen wij niet aan. Het was misschien wat naïef van onze grootouders om te denken dat wij niet met dat probleem te maken zouden hebben. Het is misschien wat naïef van veel moslims om te denken dat de islam als enige godsdienst daaraan ontkomt, wanneer zij werkelijk menen dat de koran uit de hemel is gevallen. Maar het is een beetje flauw om, zoals Harry Kuitert doet, te beweren dat alle spreken over boven van beneden komt.¹ Natuurlijk is dat zo. Maar daarom kun je nog wel worden aangesproken vanuit het mysterie van het leven. Mensen hunkeren naar taal met een diepere, mag ik zeggen een hogere betekenis. Is het werkelijk nodig om zo wetenschappelijk verantwoord en eerlijk te zijn, dat je mensen dat afpakt?

God spreekt mensen aan. Dit te ontmantelen in mensen die een appèl doen op mensen en het daarbij te laten, vind ik sneu en tenslotte niet ter zake.² In feite ontdoe je de hoge roeping die mensen kunnen ervaren van zijn gouden aureool. Religieuze taal wordt van zijn reikwijdte ontdaan en gedeconstrueerd. De liturgie wordt gereduceerd tot een gezellig breikransje. Het heilige verdwijnt. Het ambt wordt een functie. Het sacrament wordt een ritueel. Wetenschappelijk allemaal verantwoord natuurlijk en knap geanalyseerd, maar de religieuze intentie verkruint. De samenbindende werking wordt ondermijnd. De gemeenschap wordt niet langer gebouwd. Jongeren snappen er niets meer van. Ouderen voelen zich ontheemd. Wanneer mensen zich beroofd voelen van woorden die het heilige benoemen, worden zij teruggeworpen in het leven zoals zich dit nu eenmaal voordoet, zonder franjes. Maar dan bedoel ik niet de tierelantijntjes. Ik bedoel de heilige randen. Ik bedoel de kaders van de schepping.

Natuurlijk bestaat er een goed leven alsof God niet bestaat.³ Dat wordt niet ontkend. De secularisatie is te ver gevorderd, als zou het bestaanbaar zijn om met droge ogen te beweren dat alleen een religieus georiënteerd leven gezegend zou kunnen zijn. Maar wat een verlies in taal! Een heel veld wordt zomaar prijs gegeven. Dit is volop aan de gang. Wetenschappers kunnen het beschrijven. Zij zien het gebeuren. Maar wat er werkelijk verloren gaat, dat beseffen slechts enkelen. De meesten prijzen zich rijk en tellen de winst nu bijna het hele leven verklaarbaar lijkt. Het is slechts een kwestie van tijd, dan zijn, zo lijken zij te verwachten, alle gaten in de kennis gedicht.

Maar, kun je vragen, wordt er dan ook niet iets gewonnen? Is het dan geen winst dat mensen voor zichzelf leren denken? Natuurlijk is het goed dat mensen hun eigen verantwoordelijkheid nemen en zich wat hun keuzes betreft niet langer kunnen verschuilen achter een goddelijk gebod of verbod. Zeker, mensen die zelf kunnen nadenken zijn te prefereren boven mensen die iets doen omdat een autoriteit het zegt.

Maar waar het ten diepste om gaat is de eenheid. Die verliest in hoog tempo aan kwaliteit. Mensen kunnen zich als individuen gedragen, losse personen die geneigd zijn steeds maar weer op te komen voor

zichzelf. Er zijn mensen die denken dat, wanneer mensen het maar goed aanleren om dit telkens weer te doen, voor zichzelf opkomen, dat dan alles vanzelf wel goed zal komen, als geleid door een onzichtbare hand. Dit is een vergissing. Juist dan zal die hand het af laten weten. Juist wanneer het egoïsme leidend wordt en het eigen initiatief zaligmakend, is het tenslotte ieder voor zich en de God voor ons allen is dan buiten beeld geraakt.

Eén Heer, één geloof, één doop, één God en Vader van allen, groten en kleinen, sterken en zwakken, rijken en armen, mensen van allerlei taal en cultuur, dat is een wonder. Dat is het wonder dat wordt erkend in het scheppingsgeloof. Dat is een schat die wij beter kunnen koesteren. Het geloof in die God prijs te geven zal ons beroven van een groot gedeeld geheim.

Het gesprek van Jezus met Mozes en Elia is een verbeelding van communicatie omtrent het heilige. Dat wat Mozes dreef in zijn wetgeving,⁴ daar waarvan Elia sprak als profeet toen hij zonder angst koningen wees op hun plichten in dienst van de gerechtigheid,⁵ staat onlosmakelijk in verbinding met de weg die Jezus gaat. Gods Woord vraagt om antwoord van de mensen. Dit is de dialectiek van hemel en aarde. Daarmee worden mensen in staat gesteld in wijsheid hun afwegingen te maken. Zij leren het te kiezen voor elkaar, doordat zij kiezen voor God.

Kunnen wij zoiets? Ik weet heel goed dat gedeelde,

echt gemeenschappelijke woorden spreken als het om God gaat, helemaal niet gemakkelijk is. Toch vind ik dat we het moeten blijven proberen, met vallen en opstaan, ook vandaag. Soms gebruiken we oude, eeuwenlang beproefde, woorden, wereldwijd bekend. Soms, zoals vandaag experimenteren we met nieuwe woorden. Maar wanneer wij daarmee aansluiting zoeken bij wat in onze tijd verstaanbaar is, zullen er vanzelfsprekend ook wel eens mensen zijn die zeggen: nou, ik weet niet of ik dat wel kan geloven. Laten we dan naar elkaar glimlachen of een knipoog geven en bedenken dat alle taal onvolkomen is. God zegene ons pogen.

Eigentijdse belijdenis⁶

Vgr. Wij geloven, dat God onze Vader en Moeder wil zijn. God houdt van ons en gunt ons alles wat goed en mooi is.

Allen Dat geloven wij.

Vgr. Wij geloven, dat Jezus ons laat zien, wie God is. Hij heeft ons gevraagd te leven zoals Hij.

Allen Dat geloven wij.

Vgr. Wij geloven dat de Heilige Geest een vuur is in ons leven. Door zijn Kracht mogen wij licht en warmte brengen in deze wereld.

Allen Dat geloven wij.

Vgr. Wij geloven, dat mensen geroepen zijn tot gemeenschap. Aan Jezus zien wij dat mensen bestemd zijn voor het eeuwige leven. Jezus is in ons midden.

Allen Dat geloven wij.

Noten

¹H.M. Kuitert, naast diverse boeken vanaf de jaren '80, o.a. geciteerd in *Volzin*, maart 2005.

²I.t.t. Levinas, E., *Het menselijk gelaat*, Bilthoven 1971.

³Hugo de Groot: 'Etsi deus non daretur.' Bonhoeffer werkt het uit in *Verzet en overgave*, de brief van 16 juli 1944.

⁴Exodus 20.

⁵Bijv. 1 Koningen 18.

⁶Bron: website Protestantse Kerk in Nederland

